

Els límits de la derivació (II)

Un bon nombre dels adjectius derivats acabats en *-al* són, en realitat, pseudo-derivats, això és, formes llatinitzants no obtingudes directament dels noms catalans de les coses designades pels quals expressen una qualitat. Així, és ben clar —la forma, en aquest cas, ho indica sense que hi pugui haver lloc a dubte— que *filial* no és cap derivat de *fill*, sinó un pseudo-derivat; obtingut directament del llatí escrit (*filialis*). Així mateix, *paternal* i *maternal* no són pròpiament derivats de *pare* i *mare*, i encara menys *fraternal* derivat de *germà* (aquí ja es tracta de famílies etimològiques diferents). Però a semblança de *filial*, *paternal*, *maternal* i *fraternal*, amb el mateix sufix, del nom català *avi* hem obtingut l'adjectiu derivat *aviat* (que significa, però, "propi dels avantpassats, relatiu als avantpassats"). No sembla que existeixi, en canvi, cap més adjectiu d'aquesta sèrie format a partir dels altres noms que indiquen parentiu, com *cosí*, *nebot*, *net*, *oncle*, *tia*, etc., ni tan sols formats amb d'altres sufixos (com de *germà* hem format *germanívols*), i no considerariem pas admissible derivats corresponents a *cosí*, *nebot*, etc. Anàlogament, tenim adjectius derivats a *marquès*; per tant, al costat de *les possessions comtals* o *els drets ducals*, diem *les possessions del marquès* (o *dels marquesos*) i *els drets del marquès* (o *dels marquesos*), sense experimentar cap necessitat d'un adjectiu anàleg a *comtal* o *ducal*, perquè no hi ha cap llengua veïna que ens imposi el seu model. Si molts, avui, creuen imprescindible un adjectiu derivat com *frat* és perquè se sotmeten servilment al castellà (que té "ferial"). Diuen, en canvi, *economia de mercat*, *preus de mercat*, *oferta del mercat*, etc., sense que els sembli necessari cap adjectiu derivat de *mercat*, el castellà no disposant-ne tampoc de cap. I això que en català hi ha *mercadal*, que és un substantiu, igual que *frat*.

Una innovació igualment inadmissible és *novedós*, que hom usa en lloc de *nou*. És cert que el sufix *ós* és també molt productiu. Però dir *novedós* per *nou* és com dir *brevedós* o *escassedós* per *breu* i *escàs*, cosa que no fan els qui diuen *novedós* per la senzilla raó que no els ho imposa la llengua de la qual senten tributaris.